

Bartosik, Paulina

"Cyfrowa Ziemia Sieradzka" przykładem regionalnej biblioteki cyfrowej informującej o kulturze sieradzkiej

Studia Sieradzana 1, 20-25

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

CYFROWA ZIEMIA SIERADZKA PRZYKŁADEM REGIONALNEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ INFORMUJĄCEJ O KULTURZE SIERADZKIEJ

Abstrakt

Cyfrowa Ziemia Sieradzka tworzona jest przez Powiatową Bibliotekę Publiczną im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu. Jest jedną z 85 bibliotek cyfrowych funkcjonujących obecnie na terenie Polski. W artykule scharakteryzowano owe repozytorium cyfrowe oraz opisano zbiory jakie posiada. Trzeba także zaznaczyć, że *Cyfrowa Ziemia Sieradzka* jako biblioteka regionalna informuje o kulturze regionu.

Sieradzka Digital Earth is created by the District Public Library. XML Feeds in Sieradz. It is one of 85 digital libraries currently operating on Polish territory. In the paper, these digital repository collections and describes it has. It should also be noted that the Digital Earth Sieradzka as a regional library informs the culture of the region.

Key words: Digitization, digital libraries, libraries.

WSTĘP

W Polsce istnieje obecnie ok. 85 bibliotek cyfrowych⁵⁴ i cały czas powstają w naszym kraju nowe instytucje tego typu. W tej chwili użytkownik sieci internetowej może poruszać się po stronach wirtualnych repozytoriów cyfrowych reprezentujących wyższe uczelnie, państwowe instytucje naukowe oraz regionalne zasoby księżnic w danym mieście. Biblioteki cyfrowe mogą tworzyć samodzielnie instytucje w Internecie lub też skupiać się w konsorcja. *Cyfrowa Ziemia Sieradzka* [dalej zwana CZS] jest przykładem regionalnej biblioteki cyfrowej odzwierciedlającej zasób lokalny zlokalizowany w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Sieradzu. Tym samym należy pamiętać, iż jest to instytucja, która informuje czytelników szukających wiadomości o kulturze sieradzkiej charakterystycznej dla mieszkańców Sieradza i okolic. Użytkownik CZS zatem bez wychodzenia z domu może znaleźć potrzebne mu informacje dotyczące regionu.

CHARAKTERYSTYKA CYFROWEJ ZIEMI SIERADZKIEJ

Cyfrowa Ziemia Sieradzka została uruchomiona 13 maja 2009r⁵⁵. o godzinie 13.13. Jej prezentacja odbyła się w siedzibie Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sieradzu.

⁵⁴ Dane zaczerpnięte ze strony Federacji Bibliotek Cyfrowych. Zestawienie Bibliotek Cyfrowych [online] (Dostęp na dzień 20 grudnia 2011). Tryb dostępu: <http://fbc.pionier.net.pl/owoc/list-lib>.

⁵⁵ Informacja zaczerpnięta ze strony domowej Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Sieradzu. (Dostęp na dzień 20 grudnia 2011). Tryb dostępu: <http://pbp.sieradz.pl/rel-65.html>.

Repozytorium cyfrowe gromadzi i udostępnia dziedzictwo kulturowe regionu sieradzkiego (czasopisma oraz dokumenty życia społecznego) a także publikacje regionalne zebrane przez znanego sieradzkiego kronikarza i archiwistę Jana Matusiaka⁵⁶.

6. CEL STWORZENIA REGIONALNEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ

Cyfrowa Ziemia Sieradzka powstała aby uchronić od zapomnienia czasopisma lokalne oraz dokumenty życia społecznego powstające na terenie rejonu sieradzkiego oraz związane tematycznie z wyżej wymienionym obszarem. Przez Powiatową Bibliotekę Publiczną zdigitalizowane zostały periodyki lokalne [ich tytuły zostały wymienione poniżej w dalszej części artykułu], które osiągają na rynku bardzo małe nakłady. Należy pamiętać, iż wydawnictwa te nie są gromadzone ani przechowywane przez Bibliotekę Narodową, gdyż nie są objęte obowiązkowym egzemplarzem. Fakt ten powoduje, że mogą one zaginąć bezpowrotnie w lawinie informacji wydawniczej i w późniejszym okresie można ich nie odszukać. Aby jednak tak się nie stało placówka napisała projekt oraz otrzymała fundusze na zdigitalizowanie materiałów zlokalizowanych w swoim zbiorze. Przedsięwzięcie zeskanowania i umieszczenia periodyków w Internecie realizowane jest w ramach planu „Upowszechnienie czytelnictwa i tworzenie sieradzkiej informacji regionalnej” finansowanego w ramach projektu MECENAT 2008 ze środków MKiDN⁵⁷.

WYKORZYSTYWANE OPROGRAMOWANIE

CZS tworzona jest – jak ok. 90% bibliotek cyfrowych – w oparciu o oprogramowanie dLibra⁵⁸. Jak podaje p. Anna Walek „system [ten] pozwala na przechowywanie obiektów cyfrowych w dowolnym formacie, a każdy z nich opisany może być według zdefiniowanego w ramach repozytorium zestawu metadanych. Przechowywane obiekty mogą być udostępniane czytelnikom w Internecie poprzez strony WWW⁵⁹.” Oprogramowanie składa się z trzech aplikacji: aplikacji redaktora, zarządzania biblioteką oraz czytelnika. Ta ostatnia

⁵⁶Jan Matusiak (1928-2007) – kronikarz i dokumentalista sieradzki.

⁵⁷Informacja zaczerpnięta ze strony internetowej Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sieradzu [on-line] (Dostęp na dzień 26 grudnia 2011). Tryb dostępu: <http://pbp.sieradz.pl/strona-164.html>.

⁵⁸dLibra - polski system do budowy repozytoriów cyfrowych rozwijany przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe.

⁵⁹A. Walek, *Biblioteki cyfrowe na platformie dLibra*, Warszawa 2009, s. 23.

jest dla użytkownika najważniejsza, bowiem jest to strona internetową danej instytucji, która dzięki zastosowaniu odpowiedniego layoutu oraz prostoty zastosowanych elementów można przeszukiwać. CZS działa obecnie na wersji dLibry 4.0 – podobnie jak 75% repozytoriów cyfrowych, choć na rynku dostępna jest już software wyższej wersji 5.1.4 (korzysta z niego 15% wirtualnych księżnic).

Rys.1. Strona główna *Cyfrowej Ziemi Sieradzkiej*

The screenshot shows the main page of the 'Cyfrowa Ziemia Sieradzka' website. At the top, there is a logo on the left and the title 'Cyfrowa Ziemia Sieradzka' in green. Below the header is a navigation bar with links: 'obecnie czytających: 286', 'STRONA GŁÓWNA', 'KOLEKCJE', 'NOWE KONTO', 'LOGOWANIE', and 'KONTAKT'. On the left side, there is a sidebar menu with sections: 'Biblioteka' (containing 'Biblioteka Cyfrowa dLibra', 'Czasopisma', 'Dokumenty Życia Społecznego', 'Szkatula Piórem', and 'Rzeźbiona Jana Matusiaka'), 'Wyszukiwanie w indeksach' (containing 'Indeks tytułów', 'Indeks twórców', and 'Indeks słów kluczowych'), 'Informacje' (containing 'Przykładowa strona informacyjna' and 'Kontakt'), and 'Statystyki' (displaying 'Liczba publikacji: 1360', 'Obecnie czytających: 286', and 'Łączna liczba czytelników od dnia 2010-12-01: 166961'). The main content area features a search bar with the text 'Biblioteka Cyfrowa dLibra' and 'Federacja Bibliotek Cyfrowych', a search button labeled 'Szukaj', and a dropdown menu for 'Zakres' set to 'Wszędzie'. Below the search bar, there is a link for 'Wyszukiwanie zaawansowane...' and a note 'Poprawne formułowanie zapytań'. The 'Wystawy' section lists an exhibition in Jasionna. At the bottom, there are two columns: 'Ostatnio dodane' and 'Najczęściej czytane publikacje', each containing a list of publications with their titles and identifiers.

Źródło: *Cyfrowa Ziemia Sieradzka* [on-line]. Dostęp dnia 20.12.2011. Dostępny w World Wide Web: <http://cyfrowa.pbp.sieradz.pl/dlibra>

ZBIORY CYFROWEJ ZIEMI SIERADZKIEJ

Cyfrowa Ziemia Sieradzka prezentuje zbiory regionalne ziemi sieradzkiej⁶⁰. Tak więc można rzec posiada ona swój indywidualny zasób, który można podzielić na trzy zasadnicze części:

7. Czasopisma
8. Dokumenty Życia Społecznego
9. Szkatuła Piórem Rzeźbiona Jana Matusiaka

Wśród pierwszej kolekcji można znaleźć obecnie 664 obiekty cyfrowe prezentujące pięć tytułów periodyków ukazujących się na terenie Sieradza i okolic. Są to wydawnictwa ciągle o następujących tytułach:

10. Siódma Prowincja⁶¹
11. Na Sieradzkich Szlakach⁶²
12. Sieradzanin: Miejski Biuletyn Samorządowy⁶³
13. Ziemia Sieradzka⁶⁴
14. Echo sieradzkie⁶⁵

Kolejną kolekcją w zasobie SZC są Dokumenty Życia Społecznego, w której prezentowane są 462 obiekty cyfrowe – głównie dokumenty ikonograficzne przedstawiające fotografie obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Sieradz oraz okolicznych wiosek.

⁶⁰ Jednostka podziału terytorialnego obejmująca teren powiatu sieradzkiego. Datowana w źródłach od połowy XIV w.

⁶¹ Czasopismo ukazujące się od 1991 do dnia dzisiejszego. Pełni funkcję informacyjną o kulturze sieradzkiej. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej Katalogu Czasopism kulturalnych [on-line]. Dostęp na dzień 26.12.2011. Tryb dostępu: http://katalog.czasopism.pl/index.php/Si%C3%B3dma_Prowincja.

⁶² Czasopismo ukazujące się kwartalnie od 1985 opisujące w głównej mierze tematy związane z ochroną zabytków i przyrody, historii Ziemi Sieradzkiej, zagadnień współczesnych, archeologii, etnografii, dydaktyki krajoznawstwa z rejonu Sieradza i okolic. Periodyk wydawany nakładem PTTK w Sieradzu. Więcej informacji dostępne jest na stronie Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sieradzu [on-line]. Dostęp na dzień 26.12.2011. Tryb dostępu: <http://pbp.sieradz.pl/strona-25.html>.

⁶³ Biuletyn informujący mieszkańców Sieradza i okolic o działaniach rady, zarządu i urzędu opisujący ich pracę oraz zawierający sprawozdania z posiedzeń.

⁶⁴ Tygodnik informacyjno – społeczny ukazujący się od 1919 do 1935 na terenie Ziemi Sieradzkiej podający wiadomości z okolicy.

⁶⁵ Gazeta codzienna.

W ostatniej kolekcji wchodzącej w skład CZS znajduje się obecnie 7 obiektów cyfrowych związanych z osobą Jana Matusiaka.

Rys. 2 Tytuły czasopism lokalnych udostępnianych w bibliotece cyfrowej



Źródło: Dokumenty pobrane ze strony *Cyfrowej Ziemi Sieradzkiej* [on-line]. Dostęp dnia 31.12.2011. Dostępny w World Wide Web: <http://cyfrowa.pbp.sieradz.pl/dlibra>

WYSZUKIWANIE

Wyszukiwanie w zasobach CZS może odbywać się w różnoraki sposób. Pierwszy to użycie wbudowanej w stronę lokalnej wyszukiwarki. Drugi dzięki zmianie zakładki

w wyszukiwarce daje możliwość przeszukiwania innych bibliotek cyfrowych zrzeszonych w Federację Bibliotek Cyfrowych⁶⁶ działających na platformie dLibra.

FUNKCJONALNOŚĆ STRONY CZS

Strona CZS dostępna jest w Internecie 24/24 h dla każdego użytkownika sieci. Czytelnik zasobów cyfrowych nie musi dokonywać rejestracji bowiem nie jest to wymagane. Od razu może on przeglądać pełne teksty wymienionych wyżej periodyków w oknie przeglądarki lub ściągnąć je na dysk swojego komputera. Jednak by móc je obejrzeć trzeba najpierw zainstalować programy DJVu Browser (służący do odczytu plików zapisanych w formacie DJVu) oraz Adobe Reader (służący do odczytywania plików zapisanych w formacie PDF).

ZAKOŃCZENIE

Cyfrowa Ziemia Sieradzka jako biblioteka regionalna jest jedyną księżnicą tego typu na terenie województwa łódzkiego prezentującą zbiory ziemi sieradzkiej. Nie można bowiem zapomnieć, że na terenie powiatów ościennych okalających miasto Sieradz z trudnością można znaleźć podobne inicjatywy tworzenia repozytoriów cyfrowych. Biblioteka Cyfrowa tworzona przez Powiatową Bibliotekę Publiczną w Sieradzu jest doskonałym przykładem na informowanie społeczeństwa poszukującego informacji coraz częściej w sieci internetowej o kulturze sieradzkiej. Co z kolei powoduje, że pamięć i tradycje rejonu sieradzkiego nie zaginą a będą cały czas „żywe” w pamięci społeczeństwa oraz w Internecie.

BIBLIOGRAFIA

Wałek A., *Biblioteki cyfrowe na platformie dLibra*, Warszawa 2009.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Sieradzu [on-line]. Dostęp na dzień 26.12.2011. Tryb dostępu: <http://pbp.sieradz.pl/strona-25.html>.

Federacja Bibliotek Cyfrowych [on-line]. Dostęp na dzień 20.12.2011. Tryb dostępu: <http://http://fbc.pionier.net.pl/owoc>.

⁶⁶FBC – serwis rozproszonych bibliotek cyfrowych i repozytoriów w Polsce.